DORI NOMI YASALISHIDA QO‘LLANILADIGAN MA'NOLI SO‘Z YASOVCHI QISMLAR

Bozorboeva Iroda Nurulla qizi
Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi
Usanov Quvonchbek Rasul o‘g‘li
Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi
Ganiev Shoxjaxon Gulom o‘g‘li
Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi
Normurodova Sohiba Mallayevna
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: maqola lotin tilining farmatsevtik ta’limdagi o‘rni va ahamiyatini keng qamrovli tarzda yoritishga bag‘ishlangan. Maqolada lotin tilining farmatsiya tarixidagi ildizlari, farmatsevtik terminologiyaning shakllanishidagi roli, zamonaviy farmatsevtik ta’limda lotin tilini o‘qitishning zarurati va usullari, shuningdek, kelajakda lotin tilining farmatsiya sohasidagi istiqbollari muhokama qilinadi. Maqola farmatsiya talabalari, o‘qituvchilari va farmatsiya sohasiga qiziquvchi barcha shaxslar uchun mo‘ljallangan.

Kalit so‘zlar: Lotin tili, farmatsiya, farmatsevtik terminologiya, ta’lim, tibbiyot, nomenklatura, retseptura.

Аннотация: Статья посвящена всестороннему освещению роли и значения латинского языка в фармацевтическом образовании. В статье рассматриваются исторические корни латинского языка в фармации, его роль в формировании фармацевтической терминологии, необходимость и методы преподавания латинского языка в современном фармацевтическом образовании, а также перспективы использования латинского языка в фармацевтической сфере в будущем. Статья предназначена для студентов фармацевтических специальностей, преподавателей, а также для всех, кто интересуется областью фармации.

Ключевые слова: латинский язык, фармация, фармацевтическая терминология, образование, медицина, номенклатура, рецептура.

Abstract: This article is devoted to a comprehensive analysis of the role and significance of the Latin language in pharmaceutical education. It examines the historical roots of Latin in pharmacy, its role in the formation of pharmaceutical terminology, the necessity and methods of teaching Latin in modern pharmaceutical education, as well as the future prospects of Latin in the field of pharmacy. The article is intended for pharmacy students, educators, and all individuals interested in the pharmaceutical field.

Keywords: Latin language, pharmacy, pharmaceutical terminology, education, medicine, nomenclature, prescription writing.

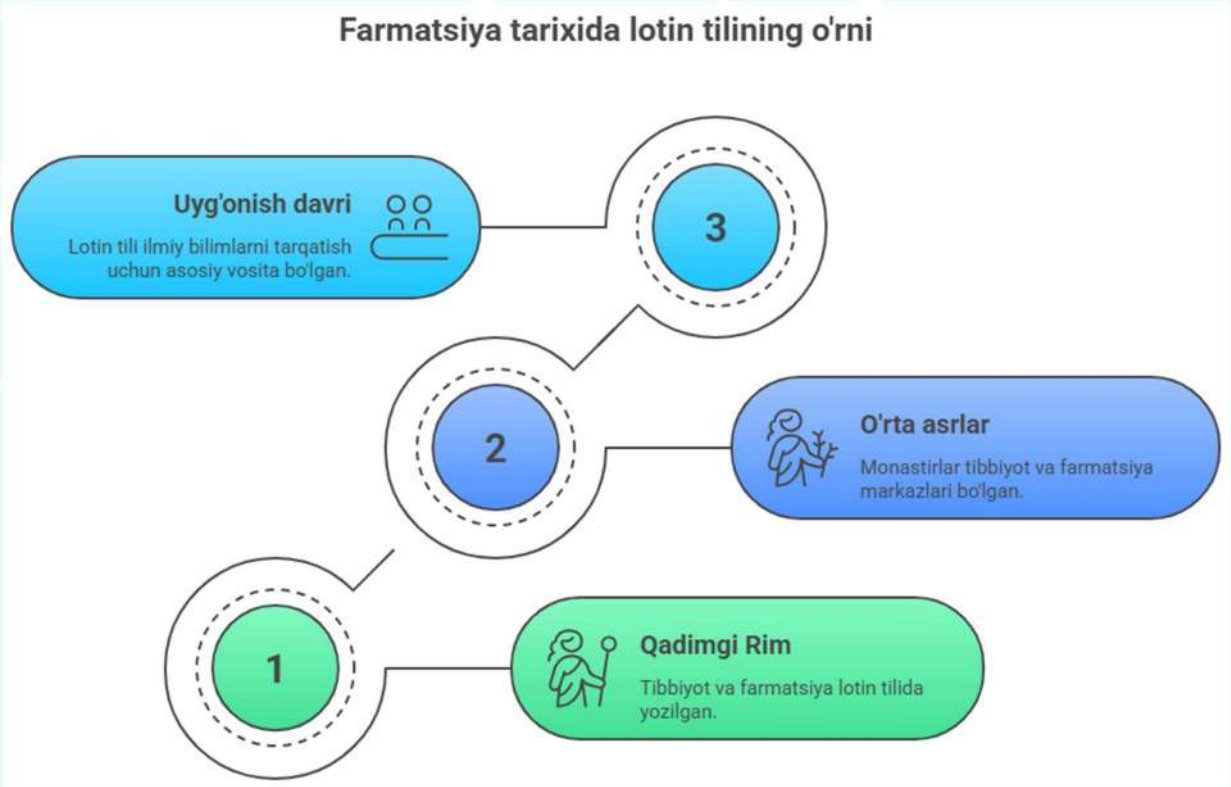
Kirish

Lotin tili – qadimiy va boy tarixga ega bo‘lgan til bo‘lib, u nafaqat klassik adabiyot va madaniyatning asosi, balki tibbiyot va farmatsiya kabi muhim sohalarning ham poydevoridir. Farmatsevtika sohasida lotin tili asrlar davomida dori vositalarining nomlanishi, retseptlar yozish va ilmiy tadqiqotlar olib borish uchun asosiy til bo‘lib kelgan. Hozirgi kunda, globalizatsiya va texnologiyalar rivojlangan bir davrda ham lotin tilining farmatsevtik ta’limdagi ahamiyati o‘z kuchini yo‘qotgani yo‘q.

Lotin tilining farmatsiya tarixidagi o‘rni

Lotin tilining farmatsiya tarixidagi o‘rni beqiyosdir. Qadimgi Rim davrida tibbiyot va farmatsiya bir-biri bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan. O‘sha davrda yozilgan tibbiy va farmatsevtik asarlar lotin tilida yaratilgan. Masalan, Dioskoridning "De Materia Medica" asari dori vositalari haqidagi eng qadimgi va muhim manbalardan biri hisoblanadi va u lotin tilida yozilgan.

O‘rta asrlarda monastirlar tibbiyot va farmatsiya markazlari bo‘lgan. Monaxlar dorivor o‘simliklarni etishtirish, dori vositalarini tayyorlash va ularni lotin tilida yozib qoldirish bilan shug‘ullanganlar.

Farmatsevtik terminologiyaning lotin tilidagi ildizlari

Farmatsevtik terminologiya lotin tiliga asoslangan bo‘lib, bu esa dori vositalarining nomlanishi, farmakologik ta’siri va qo‘llanilishi haqida aniq va tushunarli ma’lumot beradi. Lotin tilidagi terminlar universal bo‘lib, dunyoning turli mamlakatlaridagi farmatsevtlar bir xil dori vositasini bir xil nom bilan bilishadi.

ISSN 3030-3907

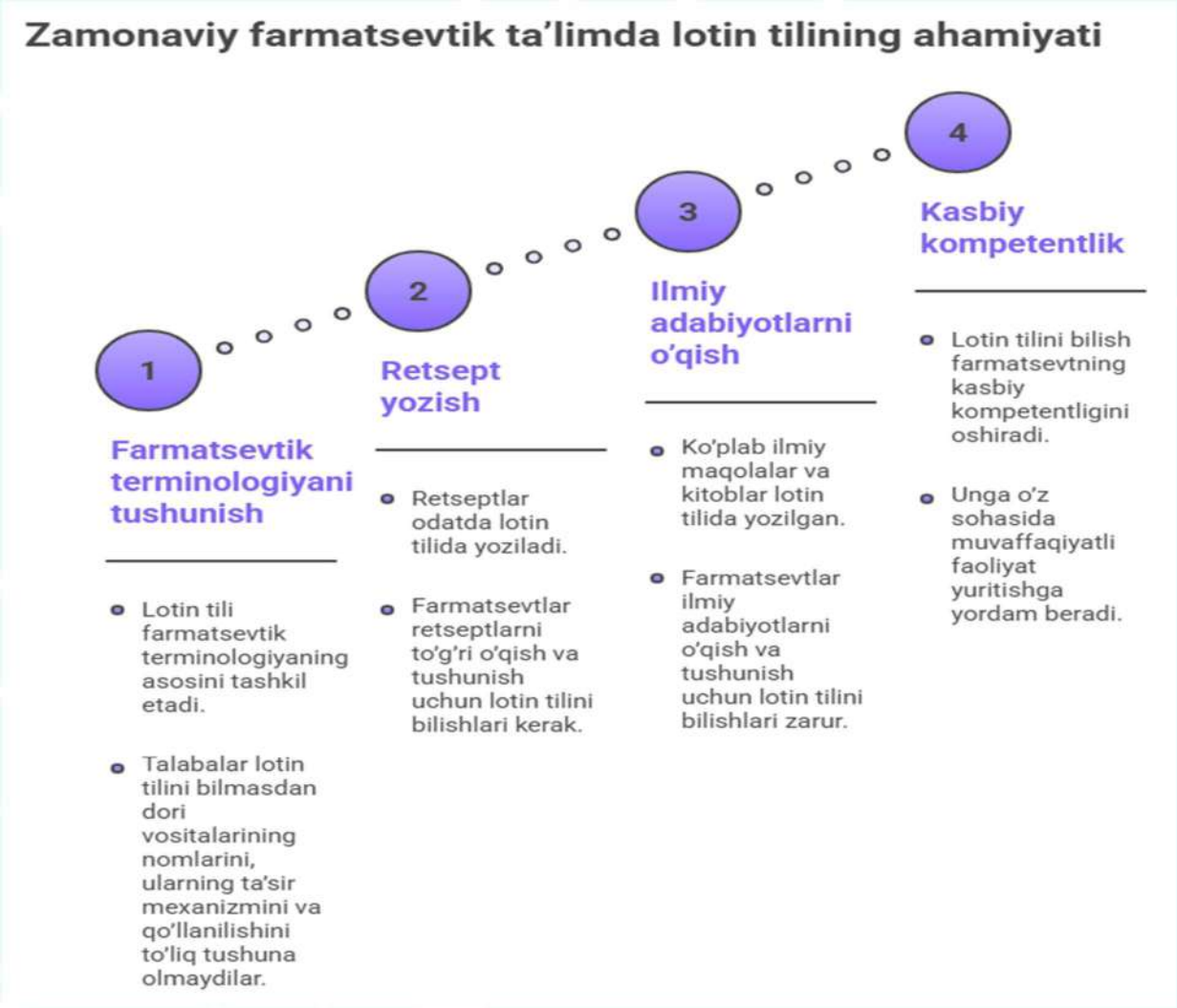
Lotin tilidagi terminlar dori vositasining tarkibi, kelib chiqishi yoki ta’sir mexanizmi haqida ma’lumot berishi mumkin. Masalan, "Acidum acetylsalicylicum" (aspirin) atamasi dori vositasining kimyoviy tarkibini ko‘rsatadi. "Extractum Valerianae" (valeriana ekstrakti) esa dori vositasining o‘simlikdan olinganligini bildiradi.

Zamonaviy farmatsevtik ta’limda lotin tilining ahamiyati

Hozirgi kunda farmatsevtik ta’limda lotin tilini o‘qitishning ahamiyati quyidagi omillar bilan belgilanadi:

- **Farmatsevtik terminologiyani tushunish:** Lotin tili farmatsevtik terminologiyaning asosini tashkil etadi. Talabalar lotin tilini bilmasdan dori vositalarining nomlarini, ularning ta’sir mexanizmini va qo‘llanilishini to‘liq tushuna olmaydilar.
- **Retsept yozish:** Retseptlar odatda lotin tilida yoziladi. Farmatsevtlar retseptlarni to‘g‘ri o‘qish va tushunish uchun lotin tilini bilishlari kerak.
- **Ilmiy adabiyotlarni o‘qish:** Ko‘plab ilmiy maqolalar va kitoblar lotin tilida yozilgan. Farmatsevtlar ilmiy adabiyotlarni o‘qish va tushunish uchun lotin tilini bilishlari zarur.
- **Kasbiy kompetentlik:** Lotin tilini bilish farmatsevtning kasbiy kompetentligini oshiradi va unga o‘z sohasida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga yordam beradi.

ISSN 3030-3907

Lotin tilini o‘qitish usullari

Farmatsevtik ta’limda lotin tilini o‘qitishning turli usullari mavjud. An’anaviy usullar grammatika qoidalarini o‘rganish, so‘zlarni yodlash va matnlarni tarjima qilishni o‘z ichiga oladi. Zamonaviy usullar interaktiv darslar, multimedia materiallari va onlayn resurslardan foydalanishni nazarda tutadi.

Lotin tilini o‘qitishda quyidagi tamoyillarga amal qilish tavsiya etiladi:

- **Nazariyani amaliyot bilan bog‘lash:** Lotin tilini o‘rganish farmatsevtik terminologiya va retsept yozish bilan bog‘liq bo‘lishi kerak.
- **Talabalarning faolligini oshirish:** Darslar interaktiv bo‘lishi va talabalarning faol ishtirokini ta’minlashi kerak.
- **Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish:** Multimedia materiallari va onlayn resurslar o‘quv jarayonini qiziqarli va samarali qilishi mumkin.
- **Differensial yondashuv:** Talabalarning bilim darajasi va qiziqishlarini hisobga olgan holda individual yondashuvni qo‘llash kerak.

Lotin tilining farmatsiya sohasidagi istiqbollari

Texnologiyalar rivojlanishi va globalizatsiya sharoitida lotin tilining farmatsiya sohasidagi ahamiyati o‘zgarishi mumkin. Biroq, lotin tili farmatsevtik

ISSN 3030-3907

terminologiyaning asosi bo‘lib qoladi va dori vositalarining nomlanishi, retseptlar yozish va ilmiy tadqiqotlar olib borish uchun muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Kelajakda lotin tilini o‘qitishda quyidagi yo‘nalishlarga e’tibor qaratish lozim:

- **Farmatsevtik terminologiyaga e’tibor:** Lotin tilini o‘qitish farmatsevtik terminologiyani chuqur o‘rganishga yo‘naltirilishi kerak.
- **Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish:** Lotin tilini o‘qitishda zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish kerak.
- **Kasbiy kompetentlikni oshirish:** Lotin tilini o‘rganish talabalarning kasbiy kompetentligini oshirishga yordam berishi kerak.

Xulosa

Lotin tili farmatsevtik ta’limning muhim qismi bo‘lib, farmatsevtik terminologiyani tushunish, retseptlar yozish va ilmiy adabiyotlarni o‘qish uchun zarurdir. Zamonaviy farmatsevtik ta’limda lotin tilini o‘qitishning ahamiyati o‘z kuchini yo‘qotgani yo‘q. Kelajakda lotin tilini o‘qit

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Lemke T.L., Williams D.A. Foye’s Principles of Medicinal Chemistry. 8th ed. Wolters Kluwer, Philadelphia.
2. Normurodova, Sokhiba. "THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE." Центральноазиатский журнал академических исследований 2.5 (2024): 51-55.4.
3. Normurodova, S. M., & Yorova, S. K. (2023). Nemis tili frazeologik birikmalari va tilning lug‘at boyligi. Science and Education, 4(2), 1672-1675.
4. Yorova, S., Aytmuratova, P., Esanova, M., & Normurodova, S. (2023). Phraseological Units In The Medical Field Of English And Uzbek Cultures. Development and innovations in science, 2(2), 10-13.
5. Sohiba, N., & Perkhan, A. (2023). The role of latin terms in medicine. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 12(10), 1-3.
6. Zafar, M., & Sohiba, N. (2023). Kundalik turmushda keng qo‘llanilishda bo‘lgan suyuqliklarni ifodalovchi dori shakllari haqida chet el ilmiy nashrlaridan olingan fikrlar.
7. Mallaevna, Normurodova Sokhiba, and Ayesha Khalid. "Topic chemical terminology of salts." International conference on multidisciplinary science. Vol. 1. No. 5. 2023.
8. Mallaevna N. S., Khalid A. Topic chemical terminology of salts //International conference on multidisciplinary science. – 2023. – Т. 1. – №. 5. – С. 226-229.

ISSN 3030-3907

9. Mallaevna, N. S., & Chopra, A. (2024). Some features of prescription rules in medicine. technical science research in Uzbekistan, 2(1), 238-244.
10. Mallaevna, N. S., and M. Fatima. "Pathological conditions and processes, different physical properties qualities and other signs." Yangi O‘zbekistonda Tabiiy va Ijtimoiy-gumanitar fanlar respublika ilmiy amaliy konferensiyasi 1.7 (2023): 91-95.
11. Mallaevna, N. S. (2023). THE MAIN INDICATORS OF THE COMMUNICATION CULTURE OF A MEDICAL WORKER. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(7), 85-88.
12. Mallaevna, N. S. (2024). THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE. Central Asian Journal of Academic Research, 2(5), 51-55.
13. .Дониёрова, С. О., Байкулов, А. К., Саветов, К. Т., & Ташанов, О. С. (2023). ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ОБОСНОВАНИЕ СОСТАВА ГРАНУЛ НА ОСНОВЕ СУХОГО ЭКСТРАКТА СОЛОДКИ. PEDAGOGS, 46(1), 140-142.
14. Ташанов, О. С., & Саветов, К. Т. (2023). ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В КАЧЕСТВЕ СРЕДСТВ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ РТА. Research and Publications, 1(1), 42-45.
15. Begmamat o‘g‘li, Odilov Javohir, Erkinov Feruzbek Asqarjon o‘g‘li, and Tashanov Odilboy Safarovich. "DORI VOSITALARINING ZAMONAVIY TAHLIL USULLARI." Journal of new century innovations 49.1 (2024): 75-77.
16. Safarovich, Tashanov Odilboy. "DORI VOSITALARINI TAHLIL QILISHNING ZAMONAVIY USULLARI." Proceedings of International Conference on Educational Discoveries and Humanities. Vol. 3. No. 5. 2024.

ISSN 3030-3907